

Kateřina Panou

Řecké šťěstí

MAGNESIA
LITERA

Blog roku
2022

Kateřina Panou

Recké
šťestí

© Grada Publishing, a. s., 2023

© Kateřina Panou, 2023

Photographies © Kateřina Panou, Deposit Photos / Maugli, casarda,
fotofritz, mpessararis, Naltik, sonyakamoz, jekatarinka, zm_photo,
kopachinsky, vverve, andronosh, Shutterstock / Eriks Z, ColorMaker,
ciaopepe, Giorgos Karagiannis, kanvag, Theastock, Martina Strihova,
Adobe Stock / SvetaArt, Маргарита Шевчишена

ISBN 978-80-271-3775-6

*Pěťovi, tomu nejlepšímu bráškoví,
a mé mamince za to, že ve mne věřila
a nechala mě roztáhnout křídla,
i když se bála. Děkuji, mami!*

Úvod

Jak to všechno začalo? Vlastně úplně nenápadně. Dlouho jsem bavila kamarády svými historkami ze života tady v Řecku a pokaždé mi plno z nich říkalo, že bych měla napsat knihu. Já vždy přikyvovala, jako že ano, ale nikdy jsem tomu nepřikládala nějak zvlášť velký význam. Knihu? Já? Ba ne, na to nemám talent.

Potom přišla covidová karanténa, kdy jsme se museli, zavření doma, zabavit v prázdných hodinách dlouhého dne, a kamarádka mi poslala odkaz na skupinu o Řecku, kde si lidé vyměňovali rady a poznatky z dovolených i různé řecké recepty a podobně. Já se nejdřív opatrně rozkoukávala, postupně jsem začala přidávat i své postřehy a nakonec jsem pravidelně sdílela příběhy. A příběhy měly úspěch. Hodně lidí mě přemlouvalo, ať si založím vlastní stránky nebo blog, kde těch příběhů bude víc, a když jsem o tom přemýšlela – proč vlastně ne?

A tak vznikl blog *Řecké štěstí*. Z příběhů se stala pravidelnost, ze čtenářů se stávali známí a přátelé a tím, jak rostla obliba, rostla i sledovanost.

Zatím největším úspěchem byla nominace na cenu Magnesia Litera Blog roku 2022. Následná výhra mi otevřela dveře do jiného světa. Najednou se začala rýsovat kniha v konkrétní podobě a výsledek držíte v ruce.

Knížka je jen malý střípek ze života v nádherném Řecku. Otvírá trochu jiný pohled na zemi, která mi dala domov, lásku a rodinu. A pocit štěstí. Řeckého štěstí.

Odmalička jsem byla dobrodruh a chtěla bydlet zrovna tam, kde se odehrával děj knížky, kterou jsem právě četla. Takže jsem jako malá ve fantazii vystřídalala Afriku, Aljašku, Ameriku, Brazílii nebo třeba Japonsko, ale klidně i Anglii za časů Olivera Twista.

Bylo mi třináct, když se poprvé otevřely hranice pro svobodné cestování a my se školou vyrazili do Itálie. Tenkrát populární Bibione mě uchvátilo na první pohled. Do té doby jsem s babičkou a dědou projezdila akorát tak sever Východního Německa. Jaké páky musel děda tenkrát použít, aby holka z ostře sledované rodiny mohla vůbec přes hranice, a jaký strach nejspíš měla moje maminka, aby se děda přece jenom nerozhodl zdrhnout, když se zase jako páku rozhodla použít mě, radši ani nechci vědět.

Takže jakmile jsem poprvé uviděla Itálii, byť z dnešního pohledu snad tu její nejhorší část, rozhodnutí bylo jasné. Budu žít tam, pod horkým jižním sluncem a za zvuku cikád.

Italsky jsem se naučila za pár měsíců a během několika let jsem opravdu v Itálii žila, skoro celou ji procestovala a absolutně si ji zamilovala. Měla jsem možnost cestovat i jinde po Evropě a po světě, čehož jsem hojně využívala a přála bych to i našim dětem. Dvě nejstarší už s námi kus Evropy viděly, ty mladší, z pěstounské péče, kvůli různým papírům a byrokracii zatím přes hranice nesmějí. Takže jim to vynahrazujeme alespoň výlety po okolí a v budoucnu se uvidí. Doufám, že i ony brzo dostanou možnost roztáhnout křídla a vidět kus světa.

Do Pargy jsem se dostala poprvé někdy v devadesátých letech. Tenkrát to byla díra, což ostatně pořád je, i když uznávám, že díra

krásná, ale tehdy mě zrovna dvakrát moc nenadchla. Jela jsem jako doprovod se školním výletem a i to byl možná důvod, proč jsem si říkala, že víckrát už ne.

Deset let nato jsem plánovala měsíční cestu po Sicílii. Hrozně jsem se těšila, pročetla různé prospekty a plánovala, kam se všude podívat. No ale my plánujeme a ten Někdo nahoře se směje, takže vinou cestovky mi pár dní před dovolenou přišly pokyny k odletu do Pargy. Zhrozila jsem se, tenkrát celkem dost, snažila se to řešit, ale internet byl v plenkách, v cestovce krčila paní rameny, že to můžu za dost vysoký poplatek stornovat nebo vzít místo storna někoho s sebou. Měla jsem tenkrát přítele, který narychlo souhlasil, nakonec se však pár hodin před odjezdem vybodl nejen na výlet, ale i na mě. Takže už s kufrem u nohou padla volba na mamku. Naštěstí je pro každou srandu, zabalila si to nejdůležitější a vyrazily jsme, dvě baby vstříc dobrodružstvím.

Na hotelu se tenkrát sešla skvělá parta, byla to jedna z mých nejkrásnějších dovolených vůbec. Já tam byla nejmladší, jinak věk tak kolem důchodu a naše mamka něco mezi tím. Pařilo se do rána, ráno jsme vysypali pár drobných do dlaně panu Zdeňkovi, který byl ochotný dojít do celkem vzdálené pekárny, z Valtosu až do Pargy a zpátky, a přinést chleba a pečivo, a jelo se dál. Pláž, oběd, pláž a večer víno a kdo co přinesl na obrovské terase.

Jediným černým bodem byla paní Š. Postarší dáma, které vadilo snad všechno a všichni, vše kritizovala a na všechno si stěžovala. Nejvíc na to, že se nikde nemůže domluvit, a na nás, že se bavíme. No a jednou pořád tak brmcala, že někde v Parze je cukrárna, kde mluví česky, a že ji nemůže najít a pořád tak dokola, až mě většina obětovala, ať s ní jdu do města, a je aspoň na chvílku pokoj.

Po hodině hledání jsem nakonec zastavila policajta a zeptala se ho už celkem zoufale na cestu. Bohužel angličtina nebyla jeho silnou stránkou a stejně zoufale se rukama snažil domluvit, cože to vlastně chceme. Lidi se zastavovali, ucpali křižovatku a všichni mluvili řecky jeden přes druhého. Já už přemýšlela, jak z toho vycouvat, než nás ještě zavřou, když tu najednou policajt zapískal, odchytil kluka, co jel kolem na motorce, rozehnal dav a nás poslal, ať jdeme s tím klukem.

Kluk se představil jako Konstantinos, anglicky i italsky mluvil perfektně a o cukrárně věděl. Za chvílku nás protáhl uličkami a přivedl nás přímo před cukrárnu, kde bylo dokonce české menu na ceduli. Načež paní Š. prohlásila, že je to tam pěkně hnusný a taky pěkně drahý, a byla tatam. Kosta musel do práce a zmizel taky. Takže jsem se táhla ve vedru přes celé město zpátky, nadávala na všechny staré baby i na Řecko a těšila se, až odtamtud za tři týdny konečně vypadnu.

Druhý den, ještě pořád otrávená, jsem uviděla Kostu před naším hotelem. Hned se ke mně hrnul, jak se mám a jak to včera dopadlo a že se omlouvá, že mě neodvezl zpátky, ale že fakt musel do práce.

Pozval mě na večeri a opět odfrčel. Večer mi příprava na rande trvala snad dvě hodiny, když vtom máma prohodila památnou větu: „Byla by sranda, kdyby to byl číšník a zval tě k nim do taverny.“

Takže jsem milou maminku pro jistotu vzala jako garde s tím, že když tak zmizí... No měla pravdu jako vždy. Kosta nás přivítal v taverně nad mořem, jídlo bylo perfektní a cena přemrštěná.

Další dny jsem se vybodla na domov důchodců a s Kostou projela okolní pláže a města a z krásné dovolené se stala ještě krásnější. I když jsme byli jenom kamarádi. Přece jenom nejsem ten typ, co se na dovolené hrne do různých nočních dobrodružství, a taky jsem s sebou měla matku, takže co si budeme povídat.

Loučení po třech týdnech bylo slzavé, tedy z mé strany, Kosta se smál, že prý mi bude volat. No jistě, známe to... Ale volal pravidelně každý den, a když jsem viděla nabídku dalších zájezdů na červenec a pak i na říjen, jela jsem na oba. V říjnu se mnou dorazil do Prahy, pořád jako skvělý kamarád.

Z Prahy byl nadšený a moje rodina zase z něj. Marně jsem vysvětlovala, že jsme jenom přátelé, nevěřili. Jednou nás děda pozval na oběd, a protože babička kvůli němu musela celý život vařit podle vídeňské kuchyně, na stole bylo srnčí i bažanti a také obrovské vepřové koleno, které bylo dědovou specialitou. Kosta jako vegetarián na to zděšeně zíral, ale jelikož děda měl dva metry, sto dvacet kilo a výraz soudce, jímž opravdu byl, nějak do sebe to maso nasoukal.

Když za námi nakonec zaklaply dveře, Kosta se na mě zoufale podíval a pod vysokým štukovaným stropem ze sedmnáctého století prohlásil: „Bože, já kvůli tobě snědl prasečí nohu.“

No a v tu chvíli jsme oba věděli, že tohle je ono. Láska...

Děda už je spoustu let tam nahoře a jistě se stále směje tomu, jak si mého budoucího manžela otestoval. Děkuji, dědečku!

Poté co Kosta se sebezapřením snědl prasečí nohu, se náš vztah posunul mílovými kroky dál. Z kamarádství byla najednou láska a já se nějak nedovedla vypořádat se vztahem na dálku. Volali jsme si každý den a jezdila jsem do Pargy, jak to šlo. Takže to nejen lezlo do peněz, ale odnášela to i škola, protože jsem se honila po brigádách ve snaze si na cesty vydělat. Čas letěl jak blázen a po čtyřech letech jsem stála před otázkou, co dál.

Kostovi tenhle systém nejspíš vyhovoval. Měl stálou práci přes léto a v zimě mohl cestovat, jak chtěl. Nebyl ničím vázaný a prostě si jenom užíval život plnými doušky. Jenže kolem mě se plno kamarádek začalo usazovat a zakládat rodiny, o svatbách ani nemluvě. Školu už jsem dávno dokončila, a o pořádnou práci nemohla zavádit. Kdo by taky, krom cestovky, chtěl holku, která je půl roku někde v luftu? Ani těch cestovek nebylo tenkrát v Parze mnoho a holky se tam držely pevně, a nové místo nebylo.

Takže jsem celkem vážně začala přemýšlet, co si počít. Občas jsem sice nadhodila i před Kostou, co si slibuje od budoucnosti, ale on jako většina Řeků žije přítomností a budoucnost neřeší.

„Nějak bylo, nějak bude,“ prohodil vždy se smíchem a bylo.

Po čtyřech letech jsem už byla celkem zoufalá, ať tlakem neustále se vypytávající rodiny a kamarádů, nebo stresem z neustálého vítání a loučení. A tak, jako většina vdavekchtivých slečen, jsem i já začala mluvit o svatbě víc, než je možná zdrávo. Snažila jsem se na to jít podle mého chytře, ale teď po tolika letech se jen shovívavě usmívám nad svou dychtivostí. Tahala jsem Kostu po různých výstavách na téma svatba a rodinný život, vyprávěla mu, jak se která

kamarádka vdává a co bude mít na sobě, a jako nejtěžší kalibr jsem nasadila výlohy zlatnictví, u kterých jsem se „nenápadně“ zastavovala a vzdychala.

Když už jsem asi podesáté vyprávěla, jak se v naší rodině předává zvyk dostat o zásnubách prsten s českými granáty, měl toho Kosta právě tak dost. Prohodil, že na svatbu ani nemyslí, že to je brzo (po čtyřech letech!) a přece jenom jsme každý z jiné země a další kecy. Pro mě to byla studená sprcha, což nejspíš poznal a začal to okamžitě zamlouvat tím, že jednou jo, jednou se určitě vezmeme. Večer to byl víc než rozpačitý, ale druhý den jsem si jenom povzdechla, stejně jako Řekové, že nějak bylo, nějak bude a jedeme dál.

Pár dní jsem se hlídala, abych se o svatbě a nepovedeném večeru ani slůvkem nezmínila, i když jsem pořád nenápadně a s lítostí aspoň koutkem oka po výlohách s prsteny pošilhávala.

Za pár dní, jednoho deštivého říjnového večera, jsme se běželi schovat do *Jizery* na Václaváku. U jídla a pití najednou vytáhl křabičku a já, celá zkoprnělá štěstím, koukala na zářivě rudé české granáty na prstýnku. Doted' si vybavuji ten pocit štěstí. Hurá, budu se vdávat! Na cestu domů si moc nepamatuji, na následnou noc ovšem zapomenu stěží... Ráno jsem obvolala rodinu a kamarády, že jsem zasnoubená a budu se vdávat. Bylo z toho plno radosti, aspoň do té doby, než večer zavolali Kostovi, že je jeho otec v nemocnici a ať přijede, že je to dost vážné a nemusí přežít. Takže jsme okamžitě zařizovali letenky na druhý den a přes Milán, Athény a Ioanninu (česky Janinu) se chystali do Pargy. Kosta mi celkem rozmlouval, abych s ním jezdila, protože vše je narychlo a mohla bych přijít o práci. Jenže já byla zasnoubená, o tchána jsem měla také strach, a navíc jsem chtěla stát Kostovi po boku v těžkých chvílích, jako každá žena, a trvala na tom, že jedu také.

Na letišti jsme byli oba nervózní, on z otce a já z jeho neklidu. A když jsem se zeptala, jak dlouho si myslí, že bude otec nemocný, že se můžu v Řecku zdržet jen tři měsíce a pak si musím vyřídit

vízum, náhle vybuchl. Že mi říkal, ať nejezdím, že z toho budou akorát problémy a on bude mít ke starostem o otce na krku ještě mě. Se slzami v očích jsem jenom pípla, jak to myslí, že se přece budeme brát a problémy musíme řešit spolu. A další ledová sprcha, možná spíš ledová kra, dopadla vzápětí. Prohlásil, že už se nemohl dívat, jak vzdychám a trápím se u výloh, a nějaký prstýnek prostě koupil. Čert vem peníze za letenky, hodila jsem mu prstýnek k nohám a s pláčem utekla z letiště. Nevím, co jsem tenkrát čekala, že nechá otce otcem a poběží za mnou? Těžko.

Spíš z povinnosti jsem mu druhý den zavolala, jak se táta má, a když jsem slyšela, že už o hodně líp, zavěsila jsem a další telefonny s řeckým číslem jsem odmítala zvedat.

Čtyři roky hned tak z paměti nezmizí, a já chodila jak tělo bez duše, ale každodenní telefonáty jsem ignorovala. Až jednoho dne před Vánoci jsem zvedla neznámé české číslo. A na druhém konci linky Kosta, že je v Praze a chce mě vidět a promluvit si. Ať přijedu na letiště, a to hned. Letěla jsem jak šílená a padla mu do náruče. Jenže v autobusu z letiště jsem se rozbřečela, měla jsem pocit, že je všechno špatně, že vůbec neměl jezdit, že akorát jitrí rány, a další nahromaděné emoce se draly ven. Jenom mě držel za ruku a nic neříkal. Až doma vytáhl všechny možné papíry a povolení ke svatbě! Já zůstala jak opařená, a když mi to došlo, málem jsem se neudržela na nohou.

A nastalo pár hektických dní. Těch papírů a soudních překladů bylo hrozně moc a zvlášť před Vánoci to byl nadlidský výkon. Navíc Kosta musel 13. ledna opět zpátky do Řecka. Povolení a poslední razítko jsme nakonec dostali v úterý a v pátek 9. ledna byla svatba. Od rána sněžilo a v Praze byla z pěti centimetrů kalamita, naštěstí radnice na Letné je hned za rohem a taxíky jezdily. Bylo tam jen pár lidí z rodiny, svědci a nutný překladatel. Ani bílé svatební šaty jsem neměla, a vlastně mi to nevadilo. Od úterý se nedalo stihnout skoro nic, a větší svatba už vůbec ne. Byla jsem šťastím bez sebe, že se konečně vdávám, a na ničem jiném nezáleželo.

Babičky i maminka byly dojaté z krásné maličké svatby a já byla šťastná paní Panou.

Jenže těch pár dní od svatby zase uteklo jako voda a nastal den loučení. Já musela vyřizovat pas a občanku, udělat něco s pojištěním a účty, a letět jsem opravdu tentokrát nemohla.

Kosta zmizel a mně to najednou všechno došlo. V euforii jsem se narychlo vdala, manžel vesele zmizel kdoví kam a já jsem vdaná a sama na letišti. Jsem v pytli...

Jsem v pytli, pomyslela jsem si tenkrát na letišti, sice vdaná, ale opět sama. S prstýnkem na ruce jsem mávala letadlu, které mi do Řecka odváželo nejen manžela, ale tak trochu i iluze. Kosta v Čechách zůstat nechtěl ani přes zimu nebo aspoň do té doby, než si vyřídím potřebné doklady, zruším různé účty, pojištění a další a další věci, které byly potřeba.

Byla jsem zamilovaná, ale zároveň jsem si musela přiznat, že to bylo všechno hrozně narychlo a já se vdávala spíš ze strachu, abych se nestala zakyslou starou pannou. Zároveň jsem byla našťvaná a říkala si, že se zrovna nepřetřhl, aby zůstal s novomanželkou. Euforie ze svatby pomalu mizela. S vyřizováním papírů jsem se zase nepřetřhla já a najednou, ani nevím jak, se zima překulila v jaro.

Kamarádka chtěla jet do Řecka za svým přítelem a jen tak mezi řečí se mě zeptala, co máme s Kostou v plánu. Nakonec jsem souhlasila a odjela tam v březnu také. Přivítání bylo vřelé, o to horší bylo, že z ambasády pořád nepřišly dokumenty o sňatku, a já tudíž nemohla začít vyřizovat potřebné pojištění a další hromadu úředních papírů. Tehdy jsme ještě pořád nebyli v Evropské unii a byrokracie byla šílená.

Jediné možné řešení představoval druhý obřad, tentokrát v Řecku. Kosta mě dost přemlouval, protože velké svatby jsou tady zvykem a jeho značně rozvětvená rodina na něj tlačila. A on, protože má pořád pocit, že musí vyhovět všem, zase tlačil na mě.

Takže se opět narychlo zařizovala svatba. Tentokrát ovšem pro celou vesnici. V kostele a s plnou parádou. Jenže mě se do toho moc

nechtělo, Kosta byl ze všeho toho zařizování nervní a my byli pár týdnů před druhou svatbou spíš na rozvod než na líbánky.

Vše se jakžtakž zařídilo, šaty měly obrovskou vlečku, dort čtyři patra a metr v průměru a zahrada taverny, kde měla být hostina, se topila v záplavě kvetoucích růží.

Nevím, jak jinde v Řecku, ale tady v kraji Epirus se ještě pořád lpí na tradicích a pověrách a já jako budoucí nevěsta, nesměla vidět jinou svatbu. Spíš než jako tradice mi přijde, že to má ekonomický efekt. Aby nevěsta neřvala, že chce tohle a tamto, co viděla někde jinde. Ale budiž, přistoupila jsem i na tohle, a když se ženil pár dní před námi Kostův kamarád, čekala jsem venku. Proto jsem neměla sebemenší představu, co mě čeká.

Svatební den byl hektický. Slavilo se, opět podle tradice, už dva dny předem skoro do rána. Se vši pompou a s celou vesnicí. Na to, abych ve svatební den vypadala svěže, bych potřebovala spíš tým plastických chirurgů, a ne jen lehce poprášit pudrem. Když mě maminka s kamarádkou, za nezbytné asistence asi stovky řeckých sousedek a sestřenek, narvaly do korzetu a obrovské krinolíny a já zjistila, že si přes všechny ty dráty nenazují boty, natož abych prošla dveřmi, měla jsem toho právě tak dost.

Ze dveří jsem málem vypadla, jak jsem se snažila prodrat ven i za cenu pomuchlané vlečky. Za zpěvu půlky vesnice jsme se vydali ke kostelu. Kosta už tam čekal s rodinou a druhou polovinou vsi. Já byla nesmírně vděčná, že jsem si i přes jeho nelibost vybojovala, že mě do kostela povede náš kamarád Per z Norska. Podle tradice musí nevěstu k oltáři přivést někdo z rodiny. Jenže já tatínka už dlouho neměla a kamarádovi zemřela milovaná dcera také před lety. Takže když jsem ho poprosila, ať mě do kostela vede on, se slzami v očích souhlasil. Byla to nejlepší volba, jakou jsem mohla udělat. On a jeho žena jsou laskaví lidé a doteď dělají našim dětem norského dědečka a norskou babičku.

Svatba byla dlouhá a úmorná, šíleně drahé fotky byly nakonec

všechny stejné a úplně k ničemu. Svatební hostinu i přes ujišťování přesunuli ze zahrady dovnitř, do temné putyky čtvrté cenové kategorie, a když jsme konečně dorazili z focení, zjistili jsme, že na naše místo v čele stolu posadil tchán nějakého strýce s tetou, kteří už stačili polít ozdobený stůl červeným vínem a poházet kostmi. Jediné místo bylo u zdi za kapelou. Z jedné strany zeď, z druhé stůl a já s obrovskou krinolínou nevěděla, jak se tam napasovat. Měla jsem chuť vraždit. Nejen tchána, ale i manžela, který vesele hopkal v kruhu svých kamarádů za tónů nějaké úplně mizerné nesehrané kapely, navíc s ozvěnou. Dvě stě osmdesát, ano, *dvě stě osmdesát* pozvaných hostů se skvěle bavilo, a já seděla jak kapusta, protože vylézt z té díry bez převrácení stolu by se mi stejně nepodařilo.

Tahle povedená svatba za všechny prachy trvala skoro až do rána. Většina hostů odcházela po čtyřech, tchána nevyjímaje. My zjistili, že nemáme klíče, a jediná možnost, jak se dostat domů, byla rozbít okno. Stihli jsme se novomanželsky pohádat a svatební noc jsme strávili on v kuchyni a já zamčená v pokoji.

Teď už se nářkům nevěst nad nepovedenou knedlíčkovou polévkou nebo babiččinými zuby ve svíčkové ani nedivím. Romantické představy jsou jedna věc a realita věc druhá. No, ale přečkali jsme i „rozvodovou“ svatbu a teď už nás jen tak nic nerozhází.

Hned druhý den jsme jeli na vzdálenou pláž a při soukromém slihu, že budeme navždy spolu, vyryli do jednoho eukalyptu srdce s našimi iniciálami. A já se konečně, napotřetí, cítila úplně šťastná.